

O FOTOGRAFIJI U NAŠIM MUZEJIMA

Lada Dražin Trbuljak
Muzejski dokumentacijski centar
Zagreb

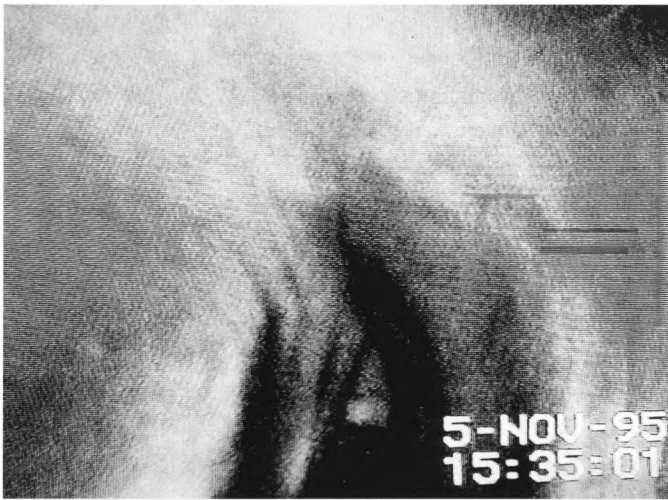
Još pošteno nismo ni proslavili 161. rođendan fotografije, krepke staričice za koju smo mislili da će još dugo poživjeti, a već do nas dolaze vijesti o njenoj teškoj bolesti i skorom "izumiranju".

Upravo kada smo o njoj počeli ozbiljno razmišljati i uvažavati sve njene aspekte, kada smo je počeli sistematizirati, proučavati i stavljati u muzeje, ona, izgleda, nestaje i mijenja svoj dosadašnji poznati oblik. Virus digitalne revolucije ostavlja tragove na svemu, pa se je dohvatio i fotografije. Pa ipak, povećani interes u posljednjih dvadesetak godina i njena sve češća prisutnost u muzejima svijeta gotovo se čudno poklapa s trenutkom njena nestajanja. Zapravo u osnovnoj ideji muzeja i privlačnosti i biti fotografije postoji nešto zajedničko, oboje se bave - onim što nestaje. Postaju čuvari memorije i svjedočanstvo za budućnost. I bez želje da se bude morbidnim, postoji sličnost zrcalne površine

na kojoj ostaje kratkotrajni trag posljednjeg daha i fotografije, koja bilježi na uglačanoj posrebrnoj metalnoj pločici Daguerra ili memorijskoj kartici digitalnog aparata trenutak kada neponovljivi suptilni dah života ispuštaju ljudi, stvari i priroda. Ono fotografirano poslije pritiska na okidač više nije isto i fotografija ostaje kao dokaz o onom trenutku. Vjerojatno je u vezi fotografije i smrti nešto slično, mislio i Jerman, koji je baveći se fotografijom na način da propituje sam medij koristeći fotografski papir na jednoj od fotografija napisao gotovo tautološki tekst (promatrano u ovom kontekstu) "Krepaj fotografijo!", ostavljajući je nefiksiranu i podložnu propadanju. Ona koja se bavi smrću mora na kraju i sama umrijeti! Danas je spomenuta fotografija u vlasništvu privatnog kolekcionara koji ju je fiksirao i sačuvao od njene smrti. No, zaustavimo li se u ovim makabričkim mislima i pogledamo li veseliju stranu, ustanovit ćemo da i naša, sada već, stošezdeset i jednogodišnjakinja zapravo uopće ne umire, već proživljava razdoblje zadivljujuće metamorfoze. Promijenio se je sasvim sigurno rječnik inicirane elite pa su tako fotografski alkemičari s početka stoljeća koristili riječi kao albumin, kolodij, srebrni nitrat, brenchkatehin, fiksir itd., dok

Boris Cvjetanović
Nerežišće 1991., iz serije fotografija "Prizori bez značaja"
© Zbirka fotografije, filma i videa, Muzej suvremene umjetnosti

Darko Fritz

End of the Message - Archives (5-Nov. 95, 15:35:02)

© Zbirka fotografije, filma i videa, Muzej suvremene umjetnosti

se ovi današnji koriste jednako tajanstvenim riječima; piksel, interface, fire wire, zip, millenium bug itd. Intezivna povijest fotografskih izuma, patenata, inovacija od prapovijesnih dana početkom 19. stoljeća pa do početka ovog stoljeća slična je, po svom značenju, intenzitetu i broju dostignuća povijesti kojoj smo svakodnevno svjedoci - povijesti digitalnih tehnologija. Povezuje li još nešto ove priče koje razdvajaju gotovo dva stoljeća?

Čak smo i sami svjedoci tih sličnosti čitajući dnevni tisak, gdje se informacije s područja digitalnih medija gotovo uvijek nalaze u rubrici znanost, a ne umjetnosti i kulture. I nadamo se da neće trebati proći stotinjak godina da se to promijeni. Sama pojava fotografije bila je početkom 19. stoljeća spektakularno predstavljena kao "Najznatnije otkriće našega vremena" (dakle, otkriće za znanost, a ne za umjetnost) i takav se odnos prema fotografiji zadržao gotovo do 1883., godine kada je u izdanju Matice hrvatske posvećenom velikim izumima u znanosti, obrtu i umjetnosti devetnaestog stoljeća *svjetlopis* predstavljen opet "Medju najsjajnijim otkrićima, što jih u znanosti ovoga stoljeća učini se...". Na poticaj Francuske akademije od znanstvenog eksperimenta za elitu fotografija je nevjerojatno brzo postala i predmetom općeg istraživanja, jedne izuzetno široke i raznolike primjene te vlasništvom cijeloga svijeta, pa i umjetničkog.

Problemi s kojima smo se susretali i s kojima se susrećemo

Kada bismo započeli kronološko nizanje dostignuća kao i osoba vezanih uz povijest fotografija u Hrvatskoj, taj niz bi bio također prilično dug jer je, možemo reći, brzina kojom su se ti događaji izmjenjivali bila upravo strelovita. Za nas (za ovu temu broja) bilo bi zanimljivije znati je li do 1846. godine u Narodni muzej, koji je tada otvoren za javnost,

zalutala i koja dagerotipija kojeg putujućeg dagerotipista koji se je možda na kratko zaustavio u Zagrebu. Prve tragove ulaska fotografije u muzeje mogli bismo pratiti tako da zavirimo u inventarne knjige muzeja. Tako u Arheološkome muzeju u Zagrebu u Knjizi inventara za fotografiju 1912. godine pronalazimo podatak o staklenoj ploči koja pokazuje kameni spomenik s nalaza Aljmaš, a često navođen primjer prve akvizicije za Muzej za umjetnost i obrt datira iz 1913. godine. Trebalo je proći gotovo sedamdeset godina od otkrića do prvog otkupa fotografije za jedan hrvatski muzej. Interesantno je da Victoria & Albert muzej, koji danas posjeduje impozantnu zbirku od 300.000 fotografija, svoje najranije otkupe bilježi već 1865. godine (znači 26 godina nakon otkrića), kada su otkupljene i izložene fotografije Julije Margaret Cameron, a isto je tako zanimljivo da je Muzej 1868. godine došao u posjed veoma rane kolekcije jednoga privatnoga kolekcionara. Ni 2000. godine nisam mogla saznati postoje li privatni kolekcionari fotografije u Hrvatskoj, premda sam u literaturi naišla na tragove ili možda pokušaje kolekcioniranja. Pođemo li, pak, tragom literature koja bilježi povijest muzeja, također nećemo naići na puno podataka o fotografiji u muzejima. U *Pregledu povijesti muzeja*, Vera Humski navodi postojanje fototeke iznoseći podatak o zbirkama kazališnog muzeja, govori o osnivanju Odjela za fotografiju pri Muzeju za umjetnost i obrt, ali ne donosi i informacije o mogućim zbirkama fotografije, donacijama ili otkupima. U iscrpnoj bibliografiji literature, u knjizi iste autorice, najčešće je spominjano ime kustosa Muzeja za umjetnost i obrt dr. Ivana Bacha, koji je tridesetih godina pisao o osnivanju Fotografskog muzeja kao posebnog odjela Muzeju za umjetnost i obrt, a kojem isto tako možemo biti posebno zahvalni za podatke o novim akvizicijama koje je za 1935. i 1936. godinu zabilježio u *Narodnoj starini*. Pored dr. Ivana Bacha još će se ime jednog muzealca vezati uz fotografiju. U predgovoru knjige "Kroz Hrvatsko Zagorje" Josip Horvath je 1939. godine zabilježio da "prof. Szabo stvara muzej, za koji neprekidno strašću sabirača skuplja predmete, uredjuje mu uzornu knjižnicu i jedinstvenu kod nas zbirku fotografije". Sama knjiga je bogato ilustrirana sa nešto više od osamdeset fotografija, za koje pretpostavljam, s obzirom na to da nema zabilješke o autoru, da ih je sam Szabo kao strastveni fotoamater snimio za vrijeme svojih mnogobrojnih terenskih istraživanja.

Tokom dvadesetih, o tada već rijetkim, sačuvanim dagerotipijama pisao je dr. Josip Matasović, a tada osamdesetogodišnji Izidor Kršnjavi o dvadesetosmogodišnjem fotografu Franji Mosingeru.

Sve nam to govori o ranim istraživanjima kao i pojavi likovne kritike.

I tisak je tridesetih godina intenzivno donosio naslove "Jedan uspjeh", "Jedna od najvećih atrakcija", "Veliki napredak

Zagrebčana”, uglavnom vezane uz međunarodne izložbe fotografije. Mogli bismo reći da je interes muzeja za fotografiju počeo ranije, od uspjeha i interesa koji je umjetnička fotografija počela pobuđivati u krugu šire javnosti. Značajno je, premda premalo poznato, da su se fotografijom početkom stoljeća upravo zanesenjački bavili mnogi muzealci koji su se upravo zdušno njome služili na svojim terenskim istraživanjima. Tako su nastali i izuzetno vrijedni röntgenogrami dr. Dragutina Gorjanovića - Krambergera, našeg velikog istraživača krapinskog nalazišta, kao i brojni negativi na staklu koje su snimili ravnatelji i kustosi muzeja - dr. Poljak, Brusina, Pilar, Koch - fotografsko istraživački opusi Tkalčića, Brunšmida (za Arheološki muzej), Vladimira Tkalčića i Milovana Gavazzija (za Etnografski muzej) te ravnatelja Strossmayerove galerije dr. Artura Schneidera... Radi se o upravo fascinantnim tisućama negativa na staklu.

Nakon što ćemo preskočiti gotovo pola stoljeća, moramo se zapitati koliko je i kako fotografija prisutna u muzejima danas, sustavno otkupljivana, koliko je obrađena i dostupna istraživačima i korisnicima, zastupljena u stalnim postavima? Danas pak, početkom novog tisućljeća, tragom podataka objavljenih u publikacijama *Izvjешća zagrebačkih muzeja*, od 1994. do 2000. godine, fotografija je u muzeje stizala darovima pojedinaca i otkupima. Muzeji koji su otkupljivali fotografiju za svoje zbirke - Hrvatski povijesni muzej, Muzej suvremene umjetnosti, Muzej za umjetnost i obrt, Hrvatski školski muzej, Hrvatski športski muzej, Muzej grada Zagreb - najčešće je dobivaju i na dar. Tijekom posljednjih šest godina otkupi su većinom vezani uz izložbe i poneki zanimljiv ili atraktivan predmet. Fotografiju su ponajviše darivali prijatelji muzeja, umjetnici kao i njihove obitelji. Potreba za skupljanjem fotografije postoji, očito je da je ukupan broj fotografija koje su u muzej stizale manje rezultat znanstvene obrade, istraživanja pa stoga i planiranog širenja zbirke, a više rezultat taloženja pristigloga, darovanog.

Što nam govore podaci iz baze podataka Registar muzeja i galerija Hrvatske, koji se vodi pri MDC-u?

Hrvatska nema muzej fotografije već se fotografija čuva sistematizirana u muzejskim zbirkama fotografije i dokumentacijskim zbirkama - fototekama.

Od ukupnog broja muzeja i galerija samo za 67 imamo evidentirane podatke i oni u svojim sastavima sadržavaju 96 fototeke. Premda u Registru nemamo podatke za preostale muzeje i galerije, oni sigurno posjeduju fototečni fond koji je možda nesistematiziran pa su stoga podaci neizraženi ili jednostavno nisu dostavljeni MDC-u. Kako su svi podaci skupljeni putem anketnog obrasca, vjerodostojnost podataka povjerena je osobama koje taj upitnik popunjavaju. Koliko je precizan podatak o ukupnom broju predmeta u pojedinoj zbirci fotografija ili fototeci, kakav je točan naziv, koliko je

Boris Cvjetanović

Paromlin nakon požara (iz materijala o projektu novog Muzeja suvremene umjetnosti)

© Fototeka Muzejskog dokumentacijskog centra, Zagreb

novih predmeta inventirano svake godine, koji kustosi obavljaju poslove vođenja zbirke i fototeka, tek su neki, za ovu priliku korišteni podaci. Naravno, istodobno nam mnogi podaci ostaju *nevidljivi*. Primjerice pored Zbirke fotografije, filmova i negativa u Hrvatskome povijesnome muzeju u Zagrebu, fotografija se čuva i u drugim zbirkama, tako da bi ukupan broj fotografije bio sigurno veći kada bi se iskazali i ti podaci.

Fototeke se pojavljuju pod različitim nazivima - Fototeka, Fototeka (pojedine zbirke), Fototeka (pojednog Ocjela), Arhiva, fototeka i numizmatika, Fototeka i dijateka, Foto/dijel/negativoteka, Fototeka - fotografije, Fototeka - negativ i dijapozitivi, Fototeka - klišei, Fototeka - pozitiv, Fototeka - negativ, Fototeka (originalne fotografije), Fototeka - negativ, Fototeka (fotoarhiv), Fototeka umjetnina, Fototeka fundusa, Fototeka - pozitiv, Fototeka - negativ, Zbirka fotografija (?), Tekuća i povijesna fotografija - što nas upućuje u različite načine sistematiziranja materijala po fototekama pojedine zbirke, Ocjela ili fototeci koja raspolaže materijalom cijelog muzeja, što je vezano uz vrstu, veličinu i organizaciju rada u muzeju. Što fototeke posjeduju također je dijelom vidljivo iz samog naziva - od dijapozitiva, pozitiv, negativ, klišea, originalne fotografije (?), numizmatike (?).

Na koji način imaju organiziran materijal, je li tematski razvrstan, posjeduju li cjelokupan pregled svih muzejskih predmeta (fundus umjetnina), dokumentaciju o djelatnostima (izložbenoj, edukativnoj, marketinškoj...), stručnom radu, zaštiti ili unutar fototeka ponekad čuvamo još nešto drugo

VRSTA MUZEJA	MUZEJ	ZBIRKA FOTOGRAFIJA	UKUPNO	VODITELJ	FOTOTEKA	UKUPNO	VODITELJ	DATUM AŽURIRANJA
gradski muzej	DUBROVAČKI MUZEJ Kulturno povijesni muzej	Fotografija i foto materijala	1.182	Vesna Gotze Delić	Oružje-fotoreka Novac - fotoreka Silkarstvo i grafika-fotoreka Zbirka keramike - fotoreka Zbirka razno - fotoreka Zbirka namještraja fotoreka Zbirka tekstila fotoreka Zbirka ikona fotoreka Zbirka metala fotoreka UKUPNO:	226 610 736 251 97 347 300 221 420 3.208	Vlaho Benković Vlaho Benković Vedrana Gjukić Bender Vedrana Gjukić Bender Vedrana Gjukić Bender Pavica Vlačić Pavica Vlačić Lilijana Ivašić Lilijana Ivašić	28. 08. 2000
povijesni muzej	DUBROVAČKI MUZEJI Muzeji suvremene povijesti	Fotografija i negativa	3.000	Miso Duraš				28. 08. 2000.
ostalio -školski	JAVNA USTANOVA SPOMEN - PODRUČJE JASENOVAC	Zbirka fotografija	64	Jelka Smreka				7. 07. 2000.
povijesni muzej	POVIJESNI MUZEJ ISTRE	Fotografija	9.268	Budisavljević Novak				14. 07. 1999.
zavičajni muzej	MUZEJ GRADA RIJEKE	Zbirka fotografija	5.639	Mladen Grgrurić				26. 05. 1999.
zavičajni muzej	ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA	Fotografije	791	Dragica Šuvak				20. 07. 2000.
gradski muzej	MUZEJ GRADA SPLITA	Fotografija, filmova i negativa (iz Muzeja narodne revolucije)	18.782	Mihovil Vojnović	Fotoreka (originalne fotografije) Fotoreka - negativi Fotoreka	12.738 17.856 2.248	Goran Borčić	6. 07. 2000.
povijesni muzej	GRADSKI MUZEJ VARAZDIN Povijesni ođjel	Fotografije	1.650	Magdalena Lončarić	Fotodokumentacija Etnološkog ođjela		Jasenka Lulić Štović	29. 08. 2000.
nacionalni regionalni muzej	NARODNI MUZEJ ZADAR Galerija umjetnina	Zbirka negatva Anne Btkana	30.000	Karmen Travirka Marcina		32.826		28. 08. 2000.
povijesni muzej	HRVATSKI POVIJESNI MUZEJ, Zagreb	Fotografija, filmova i negativa	85.215	Rhea Silviija Ivanuš				8. 06. 1998.
zavičajni muzej	MUZEJ GRADA ZAGREBA	Fotografija	32.320		Negativa Fotoreka - pozitivna Fotoreka - negativa Povijesna i tekuća fotoreka	18.480 26.000 32.000 108.800	Slavko Šterk	26. 04. 2000.
nacionalni regionalni	MUZEJ ZA UMJETNOST I OBRT, Zagreb	Fotografije i fotoografskog pribora	31.111	Dubravka Jakelić Orestki	Fotoreka	38.230	Dubravka Orestki Jakelić	7. 06. 2000.
ostalo -školski	HRVAT. ŠKOLSKI MUZEJ	Zbirka izornih fotogr.	7.937	Elizabeta Serdar	Fotoreka	1.700	Elizabeta Serdar	7. 06. 2000.
umjetnicki	MUZEJ SUVREMENE UMJETNOSTI (Zagreb)	Zbirka fotografije, filma i videa	823	Tihomir Milovac				26. 04. 2000.

Zbirke fotografije u muzejima Hrvatske, preuzeto iz Registra muzejsko-galerijskih ustanova u Hrvatskoj; Muzejski dokumentacijski centar, 2000.

(npr. originale!), prije svega će ovisiti o samom voditelju, njegovoj umješnosti, ali i o sistemu naslijeđenom/preuzetom od prethodnog voditelja.

Zbirke fotografije u muzejima i galerijama ima 14. I njih nalazimo pod različitim nazivima - Fotografija i negativi, Fotografija i foto-materijali, Zbirka fotografija, Fotografija, Fotografije, Fototeka (originalne fotografije), Fotografije, filmovi i negativi, Fotografije 19. i 20. stoljeća, Zbirka fotografija, filma i videa, Fotografija, filmovi i negativi, Zbirka izvornih fotografija, Fotografija i fotografskog pribora. Premda bi nazivi zbirke fotografija trebali biti u svakoj kalendarskoj godini istovjetni, za isti muzej ponekad nalazimo da su izmijenjeni. Od 14 muzeja 7 ima i zbirku fotografije i fototeku. Koji je razlog što je taj podatak neizražen, mogli bismo saznati tek u pojedinom muzeju. Muzeji u zbirkama fotografije čuvaju 227.406 predmeta, a kako su ukupnim brojem predmeta izraženi pozitivni, negativni, dijapozitivi te fotografski pribor, nikako, ne možemo govoriti o preciznoj brojki.

Isto tako, tek bi nam iscrpna istraživanja povijesti neke zbirke fotografije dala priču o nekoliko generacija kustosa i tragovima koji su oni ostavljali i ostavljaju svojim znanjem i osobnoću. Koje su bile njihove vizije, koliko su one prepoznatljivije, a koliko izgubljene za nas danas, a koliko su odredile sadržaj neke zbirke?

Nezaobilazno je i iskustvo muzealaca voditelja zbirki fotografije i fototeka koji te poslove obavljaju danas. Premda smo ih željeli potaknuti na razmišljanja o fotografiji kao muzejskom predmetu i dokumentaciji, zastupljenosti fotografije u stalnim postavima, problemima s kojima se susreću voditelji zbirki i fototeka, saznati koja je politika skupljanja, otkupi ili možda cijene fotografija, tko su privatni kolekcionari i kakva je izlagačka djelatnost, popularizira li se fotografija putem monografija, CD-ROM-ova, i kakva su iskustva u preventivnoj zaštiti i restauraciji fotografije, kao i rezultati računalnog katalogiziranja zbirki, ovaj će broj ipak ostati zakinut za mnoga iskustva te neće dati jednu cjelovitu sliku. Od 80 poslanih poziva našim muzealcima odazvao se tek manji broj, dok je od dvadesetak poslanih poziva suradnicima u inozemstvo stiglo dvanaest odgovora. Govore li nam te brojke o nedostatku interesa naših muzealaca ili je vjerojatnije razlog u činjenici da su muzeji i zbirke fotografije u inozemstvu najčešće institucije u kojima je zastupljen cijeli tim stručnjaka uključenih u obavljanje stručnih poslova vođenja zbirki, dok je u našem slučaju to uvijek posao za koji je zadužen samo jedan čovjek.

Neki od problema s kojima ćemo se uskoro morati susretati

Dok je još prije nekoliko godina trajala uznemirenost u krugovima profesionalaca radi ispreplitanja fotografije i

digitalnih tehnologija, danas je ta napetost smanjena i vide se i neke dobre strane. Činjenica da je fotografija digitalno obrađena može biti vrlo opasan lažni dokument čime je dirnuta i dovedena pod sumnju i istinitost svih fotografija nastalih u nazovimo ga post-fotografskom razdoblju (*post-photographic era*), no isto tako zahvaljujući skeniranju i digitalnoj obradi spašeno je za povijest nekoliko tisuća fotografija Roberta Cape koje će biti izrađene ne iz originalnih negativa koji su nestali, već iz kontaktnih kopija koje su osamdesetih pronađene u Francuskom državnom arhivu u Parizu.

Valjda je svijest senzibilizirana pojavom svemoći malipulacije digitaliziranom fotografijom potaknula i Francusku agenciju za zavjere da prije nekoliko mjeseci posumnja u autentičnost sada već povijesne fotografije nastale za Armstrongove šetnje Mjesecom i analizom i dokazima dovedu u sumnju ne samo autentičnost fotografije već i cijeli događaj čovjekove prisustnosti na Mjesecu.

Jedna druga francuska agencija, legendarna Gamma proslavila se brzinom isporuke fotografije Pape pred Zidom plača za njegova nedavnog boravka u Izraelu. Papin dodir Zida bio je snimljen digitalnom Nikonovom kamerom i preko Appleovog Powerbooka i satelitske antene za nekoliko minuta se našao na monitoru Timeova kompjutera u New Yorku. Ostaje sumnja za skeptike, je li to stvarno Papa bio pred Zidom plača ili je u "digitalnoj kuhinji to kasnije skuhan". Isto tako se možemo zapitati što bi Armstrong dao da je na Mjesecu imao digitalni fotoaparati i leptop.

I nosači fotografske slike više nisu filmovi i foto papiri, već memorijske kartice i CD-i i, no ipak njeni vitalni dijelovi ostali su netaknuti. Camera obscura i optički sistem ostali su nepromijenjeni kao i bit - stvaranje slika i stvaranje značenja. No, sigurno je da, ako smo i do sada imali nejasnoća oko pohranjivanja klasičnih nosača fotografskih zabilješki, tj. filmova, fotopapira, dijapozitiva i kontaktnih kopija, novi problemi s čuvanjem ovih fotografskih slika tek predstoje. Hoće li to biti slike stvarnosti ili virtualne mašte, ostaje na čovjeku koji će ih dokumentirati i istraživati u muzejima da to procijeni.

Za kraj

Dok se u naše doba u tisku pojavljuju informacije kao na primjer, o disku Rosetta, koji je veličine 20 lipa, a može spremi teksta i slike (ono što nas ovdje zanima jest upravo podatak o slici) duljine 350 000 stranica, apsurdna je konstatacija da, s druge strane, osjećamo nedostatak interesa, pa i same stručne javnosti kada je u pitanju briga za fotografiju koju danas čuvamo u muzejima. Vijest koja pomalo graniči s *science fictionom*, zapravo samo govori o "osiguranju protiv zaborava".

I dok se na Internet stranicama mogu pronaći podaci o korporaciji Billa Gatesa pod nazivom Corbis kao "vodećem provideru za fotografiju i lijepu umjetnost na Internetu", - Gates

je upravo brzinom svjetlosti od 1989. godine do danas otkupio pravo objavljivanja fascinantnih milijunskih brojki fotografija kao i sklopio ugovore sa 14 svjetskih muzeja za objavljivanje reprodukcija radova iz njihovih kolekcija - možemo si usput postaviti pitanje nećemo li možda jednog dana u Corbisovoj kolekciji zateći fotografije koje su trebale pronaći mjesto u našim muzejima ili na nekom našem provideru?

Sada već kulturna fotografija Karla Draškovića "Skok grofa Erdödyja" snimljena je 1895. godine, oko 1950. ponovno pronađena i pohranjena u muzej, a tek 2000. ilustrirana na naslovnici jedne povijesti fotografije bila je prepoznata kao vrijednost i u inozemstvu. Nije li predugo trajao taj stogodišnji skok od njenog nastanka do inozemnog priznanja? Hoćemo li, i koliko ćemo brzo uspjeti prepoznati da u novom mileniju i za nas vrijeme protječe istom brzinom te da možda više nećemo imati dovoljno vremena za vrednovanje naše fotografske baštine, ostaje jedino i samo na nama da to procijenimo.

Literatura:

- 1 Grčević, Nada. Fotografija devetnaestog stoljeća u Hrvatskoj. Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, 1981.
- 2 Tonković, Marija. Fotografija u Hrvatskoj = Photography in Croatia: 1848.-1951. Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt, 1994.
- 3 Košćević, Željko. Fotografska slika. Zagreb: Školska knjiga, 2000.
- 4 Ivanuš, Rhea Silvija. Fotografske zbirke u zagrebačkim muzejima. Varaždin, magistrski rad, 1995.
- 5 Humski, Vera. Pregled povijesti muzeja u Hrvatskoj 19. i 20 stoljeća (do 1945.) s bibliografijom // Muzeologija. 24 (1986)
- 6 Bauer, Antun. Galerija umjetničke fotografije. Zagreb: Muzejski dokumentacijski centar, 1988., (iz Zbirke rukopisa knjižnice MDC-a)
- 7 Matasović, Josip. Nekoliko daguerreotipija. Narodna starina, 1922.
- 8 Bibliografija rasprava i članaka (V Likovne umjetnosti). Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1977.
- 9 Horvath, Josip. Prof. Gjurio Szabo, njegova ličnost i njegov rad (predgovor) // *Kroz Hrvatsko Zagorje / Gjurio Szabo*. Zagreb: izdanja knjižare Vasić (Vasić i Horvat), 1939, str.14.
- 10 Kršnjavi, Izidor. Umjetnička fotografija. // *Vijenac*. 5 (1927)
- 11 Haworth - Booth, Mark. Photography: An Independent Art (Photographs from Victoria and Albert Museum 1839-1996). London: Victoria & Albert Museum, 1997.
- 12 Izvješća zagrebačkih muzeja. Zagreb: Muzejski dokumentacijski centar, 1994. - 2000. g.
- 13 "Naš muzeum": zbornik radova sa znanstvenog skupa "150 godina od utemeljenja Hrvatskoga Narodnog muzeja u Zagrebu". Zagreb: Hrvatski prirodoslovni muzej... (etc), 1998.
- 14 Mitchell, William J. When Is Seeing Believing? // *Scientific American*, specijalno izdanje 1995.
- 15 Failing, Patricia. Brave new World or Just More Profitable? // *ARTnews*, listopad 1996.
- 16 Paul, Khayat. Gamma un scoop tres numerique. Photo br. 369, svibanj 2000.
- 17 Rod Usher. Taking a New View of Capa // *Time International*, 22. ožujka 1999.

Summary

About Photographs in Our Museums

There is something common in the basic idea of a museum and the attraction and essence of photographs. Both of them deal with things that disappear. Museums have become the keepers of memory and a testament for the future.

The beginning of the 20th century was a time when Croatian museums showed an increasing interest in photography. It is then that inventory books record the first traces of photographs in museums, the study of photographs as well as artistic reviews. It is a time when many museum professionals eagerly used photographs for their field research, and thousands of negatives on glass were made.

Croatia today has no museum of photography. Photographs are kept in museum collections of photographs and documentation archives of photographs.

Out of the total of Croatian museums and galleries, we only have records for 67 of them that show they hold 96 documentation archives of photographs, while 14 museums and galleries have collections of photographs.

In most cases, museums acquire photographs for their collections through donations from friends of the museum, artists and artists' families. Over the past six years, purchases were mainly linked with exhibitions or some interesting or attractive object. There is a need for collecting photographs, although it is obvious that the total number of photographs that enters museums is not so much the result of scholarly treatment, research and the planned expansion of collections, but rather as a result of amassing gifts. This thematic issue of the periodical was conceived with the aim of making museum professionals think about photographs as museum objects and documentation, the representation of photographs in permanent exhibitions, the problems that heads of collections and photograph archives face. Furthermore, the aim was to learn about the policy of collecting, purchasing and even the price of photographs, about private collectors and exhibition activities, the popularisation of photographs through monographs and CD-ROMs, as well as the experience in the preventive protection and restoration of photographs, not forgetting, of course, the results of the computer cataloguing of collections.

The question is will we, and how soon will we be able to recognise that in the new millennium we may not have enough time to evaluate our photographic heritage.